

Rop på hjälp

Svensk vindkraftförening:

19 februari. Många bolag riskerar konkurs. Staten måste ingripa.

26 februari. Vindkraftverkens livslängd har överskattats.

22 februari. Krisinsikt i riksdagen. EU-nämnden ger uppdrag till miljöminister Lövin (MP) att lyfta in kärnkraften som en del i den officiella svenska linjen, vid ministermöte i Bryssel.

Svensk vindkraftförening ropar på hjälp.

1. 19 februari. Många bolag riskerar konkurs.

<https://omniekonomi.se/svensk-vindkraftforening-manga-bolag-riskerar-konkurs/a/OpJmp3>

Branschföreträdare för de svenska vindkraftsbolagen säger till DI att många bolag riskerar att gå i konkurs på grund av de rekordlåga elpriserna i kombination med kollaps för elcertifikaten.

– Om inte regeringen träder in och tar sitt ansvar genom att införa en ansvarsfull stängning av elcertifikatsystemet så väntar konkurser, säger Carl-Arne Pedersen, vice ordförande i Svensk Vindkraftförening till tidningen.

Energiminister Anders Ygeman (S) skriver i en kommentar till DI att regeringen tittar på förslag till åtgärder.

2. 26 februari. 2020 Vindkraftverkens livslängd har överskattats

<https://www.energinyheter.se/20200226/21532/vindkraftverkens-livslangd-har-overskattats>

Många nystartade vindkraftsbolag står vid ruinens brant. En del har redan gått i konkurs, och flera kommer att bli beroende av statligt stöd för att överleva.

Orsaken till det är flera, men en av de viktigaste är skenande drifts- och underhållskostnader.

Investerare som satsat stora pengar i vindkraft har räknat tidigare med minimala underhållskostnader – vindkraftverken skulle snurra i princip underhållsfritt under många år, trodde man. Men så har det inte blivit.

Inte minst har turbinernas livslängd överskattats. Den uppskattas idag till bara 10-15 år, enligt Svensk Vindkraftsförening. Och att byta ut turbin är nästan lika dyrt som att bygga ett nytt vindkraftverk, enligt branschföreningen.

Svensk Vindkraftsförening slår nu larm och skriver att de låga intäkterna från försäljningen av el och certifikat idag inte ens täcker kostnaderna för drift och underhåll av vindkraftverken. Framför allt drabbar det nystartade bolag som investerade i vindkraft när vindkraftverken var som dyrast och el- och certifikatpriserna höga.

Men nu börjar även ägare av äldre vindkraftsparker få svårt att få ekonomin att gå ihop, framhåller Svensk Vindkraftsförening.

En annan bidragande orsak till att det går så dåligt för vindkraftsbolagen är det svenska stödsystemet med elcertifikat. Det innebär för många osäkra variabler, menar ett av företagen som nyligen gått i konkurs, Sörgårdsvind AB

– Det är för många osäkra variabler, det går inte att göra en likviditetskalkyl ens tre månader framåt. Det är för hög risk i det svenska stödsystemet, säger Rickard Edvardsson, till Svensk Vindkraftsförening.

Dessa rop på hjälp är en plötslig och märklig vändning mot tidigare signaler att vindkraften står på egna ben. Men staten (Ygeman) har lovat nytt stöd och ingripande i elcertifikatsystemet.

Nödripen skär sig också mot branschens eufori över verksamhetens lönsamhet, där aktiekurserna ökat 300 % under 2019 (Bilaga Eolus och Arise). Branschen är snabb att visa resultat när det stormar men nämner inget när vinden står stilla. Båda extremfallen innebär lågt elpris och ekonomisk förlust. Branschen har inte lyssnat på varningar om kort livslängd, höga underhållskostnader och för tätt placerade verk som sänker vindstyrkan inom anläggningen. Felplacerade verk får extrem ojämn belastning som skadar växellådor och lager.

Staten har på olika sätt hållit denna miljöskadliga verksamhet om ryggen genom acceptans av undermåliga miljöprövningsprocesser och låga krav på återställning av mark (fundament och kablar), fribrev från återvinning av utslitna epoxyvingar m.m.

Staten och i första hand de politiska partier som ligger bakom den politiska energiöverenskommelsen har systematiskt mörklagt infraljudens och markvibrationernas destruktiva effekter på folkhälsan, ekosystemen, klimatet och den biologiska mångfalden. Därtill finns stora risker för dämpad tillväxt inom skogsnäringen. Rapporter om trefaldiga symptom och självmordsstatistik upp till 15 km talar för övertramp av de mänskliga rättigheterna och ökad belastning på sjukvårdssektorn. Höga dödstal för fladdermöss (6 individer per verk och år) och fåglar accepteras utan skärpta regelverk för driftstopp. Verkens klimatpåverkan är underskattad. Ökad bildning av klimatgaser i våtmarker (markvibrationer) och minskad återfångst av CO₂ medför dämpad tillväxt (Insektsskador, hög ozonhalt, mindre bladyta, arealförluster m.m.) Staten fortsätter medvetet att mörklägga i pågående revideringar av bullerregelverket och ny strategi för vindkraft mot tillskott av 100 TWh vindkraft. Mest cyniskt är Naturvårdsverkets försök att ignorera WHO:s nya Guidelines om max 38,3 dBA genom rigid byråkratisk cynism, som föreslår behållning av nuvarande 40 dBA. WHO är mycket tydligt och anger 38,3 dBA som absolut gräns för att undvika ohälsa. Organisationen underkänner dessutom dBA som lämpligt mätvärde då det inte återger lågfrekvent ljud på rätt sätt. De rekommenderar framtagning av ny modell. Staten försöker även behålla nuvarande beräkningsmodell Nord2000 som är behäftad med stora brister. Beräkningsmodeller som har framtagits vid Uppsala Universitet, som tar hänsyn till lokal topografi och meteorologi visar flerdubbla säkerhetsavstånd. Statens förnekelse av infraljudens patologiska effekter vid långtidsexponering är absurd. Tyska specialistläkare anger gränsen för hälsosäker ljudnivå till 60 dBZ eller 10 km från ett enda verk. Finska och tyska rapporter visar samband mellan ohälsa och vindkraftsexponering. Större parker som Markbygden 8 km från Piteå kan då betraktas som oförsvarbara och okontrollerade medicinska experiment.

Bakom vindkraftsbranschens rop på hjälp står en rad internationella fondbolag och den kinesiska diktaturstatens bolag, som tillsammans står för 85 % av investeringarna. Därtill finns svenska och norska pensionsfonder som lurats att placera spararnas pengar i denna bransch (Stena Renewable). Miljöpartiet har under 2019 drivit igenom nya regler för AP-fonderna, för att frigöra kapital för investering i energi och infrastruktur. Andra AP-fonden ser detta höra hemma i riskkapitalportföljen.

Om svenska staten ska gå in och rädda dessa spekulanter ska den också betala för de drabbade medborgarnas förlorade hälsa som uppstår vid sömnstörningar (1-5 km) och långtidseffekter från infraljud (-15 km) och markvibrationer. Inklusivt de ökade kostnaderna för den nationella sjukvårdssektorn. De försämrade förutsättningarna för ungdomen som ska växa upp i dessa områden är svårare att beräkna. Staten är också skyldig att ersätta för förlorade fastighetsvärden och intrång i fastigheten utnyttjande. I många fall omöjliggörs rätten att uppföra bostäder på egen fastighet eller att sälja tomter när vindkraftsindustrin är nära. Upplevelsen av jakt, fiske, bad och rekreation spolieras. Risker för iskastning från vingarna begränsar skogsarbete på egen mark i närheten av vindkraftsindustri.

Staten bör också utvärdera skadorna på klimat, ekosystem och biologisk mångfald som kan rubba balansen i naturen och krascha de ekosystemtjänster som är basen för vår existens. Effekterna på skogsbruket måste utvärderas. Satellitstudier visar dämpad tillväxt upp till 9 km.

Steg 1. Omprövning av vindkraften. Behov av sanningskommission.

- Rekonstruktion av vindkraftsbranschen konkursföretag. Åtgärder får inte drabba skattebetalare eller konsumenter. Alternativ?
 - Avsättning till regleringsfond med återbetalningskrav som för banksektorn?
 - Inlösen av konkursbo och överföring till Vattenfall för förvaltning?
- Beslut om moratorium för pågående miljöprövningar och vilande miljötillstånd.

- Tillsättning av parlamentarisk sanningskommission med uppdrag att
 - i samverkan med oberoende medicinsk och vetenskaplig expertis, utvärdera vindkraftens effekter på folkhälsa, sjukvårdssektorn, klimatet, ekosystemen, biologisk mångfald och skogs- och turismnäringar m.m. ur hållbarhets och flergenerationsperspektiv.
 - utreda konsekvenserna för drabbade medborgare avseende förlorad hälsa och livskvalitet, negativ uppväxtmiljö, förlorade fastighets- och rekreationsvärden, intrång i fastighetens utnyttjande och annan näringsverksamhet. Med utgångspunkt från internationella konventioner om etik och mänskliga rättigheter.
 - utreda konsekvenserna för den samhällsekonomiska utvecklingen och förutsättningarna att uppnå intentionerna i den parlamentariska landsbygds-kommissionens slutsatser.
 - överta ledningsansvaret för Naturvårdsverkets översyn av nuvarande bullerregelverk och ta fram ett utredningsdirektiv som även omfattar riskanalys av infraljud och markvibrationer samt WHO:s rekommendationer att slopa tillämpningen av dBA och temporärt inte överskrida 38,3 dBA i avvaktan på nya gränsvärden och beräkningsmodeller.
 - överta ledningsansvaret för Naturvårdsverkets projekt för nationell strategi för vindkraft med beaktande av de negativa hälsoeffekter och skärpta bullerregelverk som kan förväntas efter utvärderingen av de medicinska, epidemiologiska och miljömässiga konsekvenserna.
 - utvärdering av den tekniska utvecklingen mot större och effektivare verk för begränsning av antalet anläggningar.
 - genomförande av kompensationsåtgärder och inrättande av vindkraftsfri zon för optimalt genomförande av Naturvårdsverkets Åtgärdsprogram för kungsörn 2011–2015 och nationella förvaltningsplan för kungsörn, 2013-2017, samt genuin kulturmiljö.
 - Ex. UNESCO-biosfärområdet Voxnadalen.
 - Implementering av EU-direktivet för tjäder, som kräver stora intakta områden om upptill 250.00 ha, specifik skogsmiljö. Primärt genom omarbetning av Sveaskogs uppdrag att verka för hållbar skogsproduktion.
 - framtagning av skärpta regelverk för skydd av fladdermöss, avseende driftstopp under kritisk tid för födosök och flyttning. Specifik samordning med EU-länder som berörs av högriskarternas flyttningar från och till sina övervintringsområden.
 - omprövning av pågående miljöprövningar och vilande miljötillstånd med beaktande av nya regelverk.
 - omprövning av befintliga anläggningar och framtagande av policy för avveckling, effektreglering eller driftstopp av felaktigt placerade, nedslitna och ineffektiva verk.
 - fastställa regelverk för ersättning för nedlagda projektkostnader
 - fastställa regelverk för ersättning av privatekonomiska förluster och eventuell expropriering.

Kommentar: Vi är nu i en ”win-win”-situation där ett generellt temporärt moratorium har många fördelar. Sverige har en stor överproduktion och har nått det nationella målet 20 TWh.

Vi har dels tid att utvärdera vindkraftens negativa effekter på miljö och hälsa för att tillrättalägga gjorda misstag och dels tid att utvärdera ny teknik i syfte att koncentrera vindkraften till ett mindre antal effektivare och miljövänligare anläggningar.

Kompensation till projektörer för utlagda projektkostnader kan lätt omdisponeras via elcertifikatsystemet genom ökning av el-certifikatets längd något år. Projekt-kostnaderna bedöms motsvara ett års kostnad för driftssubventionering per verk. Härigenom sparas resterande 19 års subventioner, som kan överföras till effektivare och miljömässigt optimalt placerade projekt.

Steg 2 Krisläge för långsiktig energiförsörjning och effektbalans

Den statliga energipolitiken styrs av MP, C, V och S. Visionerna om nedläggning av kärnkraften kräver alternativ för ersättning av 60 TWh och det ökade elbehovet för utfasning av fossil energi och ökat behov för serverhallar etc. uppgår till mellan 50 och 100 TWh. Totalt 90-160 TWh. Därtill krävs minst 25 % reservkapacitet för att klara effektbalansen vid max-belastning. Många befintliga verk (20 TWh) är skrotfärdiga och kan inte återuppföras på nuvarande plats.

Därtill har den utlandsdominerade vindkraftsbranschen visioner att Sverige ska bli nettoexportör av vindkraft för att försörja norra Europa med reservkraft.

En total omställning till vindkraft i denna storleksordning innebär att stora områden kan komma att täckas av hälsofarliga bullermattor av infraljud och markvibrationer som skulle påverka stora medborgargrupper. Viss begränsning kan uppnås då verkens antal kan minskas efter hand som de får större effekt. Verkshöjder på 3-400 Havsfågelarter har reducerats med 80 % i irländska sjön. Nuvarande situation kan ses som ett historiskt statligt styrt skede där utländska intressen ges dominans över stora svenska landområden och svenska medborgares dagliga livsvillkor. Redan här är det politiska förtroendekapitalet och samhällskontraktet mellan medborgare och staten förverkat.

Den politiska energiöverenskommelsen 2016 mellan S, M, MP, C och KD har lett till en förlamande tystnad från regering och andra politiska företrädare. I valrörelsen 2018 och Europavalet lyste detta viktiga tema med sin frånvaro, trots varningsklockor från Svenska Kraftnät. Centrala politiker försöker bibehålla åsikten att det bara är ett temporärt problem, orsakat av flaskhalsar i distributionsnätverket. Medan lokalpolitikerna alltmer värnar om lokalbefolkningens hälsa och den lokala miljön (Malung, Arvika, Hagfors, Hylte). De extrema faktiska kostnaderna för nödvändiga kraftledning nord-syd (5-10 st) och laddstruktur för fordons elektrifieringen redovisas inte. Ej heller miljöeffekterna och landskapspåverkan av de 60 m breda kraftledningsgatorna. Det är uppenbart att Sverige står inför ett mycket allvarligt nödläge eftersom frågan har försumrats under lång tid. Risken är stor att vi hamnar i en akut elkris inom 15-20 år, med allvarliga samhällskonsekvenser. Ett program för att ersätta kärnkraften med ny kärnkraft eller annan tillförlitlig kraft borde ha lanserats för 10 år sedan. Om inget görs blir det värre. På senare tid har det skett ett visst uppvaknande. Inte minst sedan storstadsregionerna och stora företag i Skåne aviserat att de inte kan investera i sina existerande anläggningar på grund av elbrist.

Landets framtid kan inte baseras på en miljö- och hälsofarlig teknik som slits ned efter 15 år. Den undermåliga miljöprövningen med bristande beslutsunderlag, rigid tillämpning av felaktiga beräkningsmodeller och gränsvärden samt mörkläggning av de massiva miljö- och hälsoeffekterna har genomskådats. Den teknokratiska bluffen tär på folkhälsan, livsutrymmet och motverkar de uppsatta nationella hållbarhetsmålen. Orealistiska ekonomiska kalkyler och subventionsmodeller klarar inte marknadsmässiga krav och sätter återigen krav på att staten och medborgarna ska rädda fondbolag och banker från konkurs. Vindkraftens indirekta climateffekter är tre gånger större än den officiella. Den ekologiska balansen är redan rubbad och kan enligt forskare leda till förlust av viktiga ekosystemtjänster.

Sverige kan ha en effektbrist på ca 16.000 MW om 15 år om inget görs. Det motsvarar ca 10 kärnreaktorer eller ungefär lika mycket som all vattenkraft. Detta är ett ohållbart scenario med tanke på andra politiska beslut om förändringar i framtidens elanvändning; elektrifiering av transportsektorn (person och transportfordon, flyg, båtar och maskiner inom bygg och jordbrukssektorn), snabbtågsutbyggnad, datacenter, vätgasbaserad stålproduktion m.m.

Möjligheter till import i krislägen är små. Effektiviseringspotential finns fortfarande men ska och räcka till en ökande befolkning. Lagringsteknik kan stödja till höga kostnader. Elfordon kan dock bidra till att klara effekttoppar. Tekniska genombrott och solenergin har ny potential. Havsbaserad vindkraft är kostsam och har också negativa miljöeffekter. Eldning av biobaserade bränsle är en klimatbluff där 100-årigt inlagrat biologisk kol insamlas och snabbomvandlas till CO₂.

Återföringen till naturen tar minst 60 år och motverkar satsningarna på minskade utsläpp som krävs för att nå klimatmålen inom 9 år.

Den naiva symbolpolitiken har fått överskugga hälso- och miljöproblem och verkliga lösningar. Den politiska oförmågan har lett en förlamande energiöverenskommelse, som överlåter energipolitiken åt marknadskrafterna. Den vaga kompromissen tolkas olika. Mp och C avser avveckla kärnkraften och V vill ansluta sig till denna tolkning. V vill bevara och pröva utveckling av kärnkraft.

Sveriges regering spelar kasino med svenska folkets välbefinnande, trygghet och framtid, med risk för ekonomiska påfrestningar, dyrare elpriser och dramatiska elavbrott.

En ny signal har kommit från EU-nämnden, där SD, M, KD och L gett uppdrag till miljöminister Lövin (MP) att lyfta in kärnkraften som en del i den officiella svenska linjen, vid ministermöte i Bryssel för diskussion om EU-kommissionens omfattande klimatpaket Den gröna given.

<https://www.di.se/nyheter/eu-namnden-kor-over-regeringen-lovin-tvingas-prata-varmt-om-karnkraft-i-eu/>

Andra länder planerar redan för kärnkraftbaserad baskraft. Finland och Estland har planer på tillverkning av mindre lokala kraftverk. Ryssland tillverkar 26 kärnkraftverk om året enligt koncept som godkänts av the World Association of Nuclear Operators. Verken har extra automatiskt säkerhetssystem och inrymmer passiv värmeavledning från reaktorn och en härdsmlätfälla (nuclear catcher).

Storbritannien kommer att öka andelen kärnkraft från 25 till 33 % till 2035.

Det nya läget visar bristande folkligt stöd för vindkraft som hållbar energiform och att den politiska energiöverenskommelsen inte längre kan möta de globala klimatmålen och kraven på massiv energiomställning och säker effektbalans.

Steg 2. Behov av parlamentarisk energikommission

Det politiska spelet, de historiska låsningarna och den kompromissande energiöverenskommelsen har medfört blockering, passivitet och överdriven tilltro till de marknadsmässiga krafterna som med stor sannolikhet kan kasta Sverige in i en svår situation som kommer att ta decennier att reparera. Samtliga partier har ansvar och bör omedelbart tillsätta en parlamentarisk energikommission med uppdrag att

- säkra långsiktig strategi för energitillgång och effektbalans.
- fastställa det totala energibehovet för industriell utveckling och privatkonsumtion samt för att tillgodose beslutad elektrifiering av transportsektorn, snabbtågsutbyggnad, vätgasbaserad stålproduktion och datacenter, m.m.
- fastställa tidplan för energiproduktionen som tillgodoser denna utbyggnad och omställning
- utvärdera förutsättningar för optimering av relevanta energislag baserade på kunskapsbaserade riskanalyser.
- beakta vindkraftens begränsningar avseende negativa effekter på hälsa, miljö och övriga näringar.
- beakta behovet för ersättning av felplacerade vindkraftverk som måste avvecklas
- utvärdera miljöeffekterna vid havsbaserad vindkraft
- beakta bioenergis negativa klimateffekter och signaler om skogen och skogsmarkens försämrade förmåga att binda CO₂.
- beakta potential för solenergi och teknisk utveckling
- utvärdera modern kärnkraftteknik baserad på
 - system för härdsmläteskydd
 - teknik för omvandling och återanvändning av befintligt kärnkraftsavfall
 - teknik för småskaliga kärnkraftverk för vätgasbaserad stålproduktion och högkonsumerande storstäder. (Lägre kostnad för kraftöverföring och minskad effektförlust).
- fastställa behovet av kärnkraftbaserad baskraft och
 - fastställa plan för utbyte av äldre kärnkraftverk och eventuell utbyggnad för att tillgodose behovet av baskraft.
- presentera kostnadskalkyler för omställning av kraftöverföringssystem och laddningssystem för batteridrift.
- Presentera plan och kostnader för CCS-åtgärder. (Carbon-Capture-Storage)

Samt i sista hand i svårt försörjningsläge, utvärdera förutsättningar för

- utbyggnad av vattenkraften

- anslutning till naturgassystem.

Ove Björklund
Föreningen God Livsmiljö Hylte